

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

Beseda o socialpatrijotih v Sloveniji.

Nitakor ne smemo trditi, da bi ne bili imeli voditelji v socialni demokraciji organiziranega proletarijata Slovenije takoj po prevratu z delavskimi masami poštenega namena za dobrobit države in delavstva. Iz ravnokar izrečene naše trditve je seve izvzet gospodarski oče socialpatrijotov Slovenije g. Tone Kristan, ki je spričal ravno tako med proletarijat kot sedlo na vampasto kravo. Moramo tudi pribiti, da so nekateri socialistični vodje, stoječ takoj po ujedinenju pri vladnem krmilu, kazali dovolj smisla in poštenosti za vladni nastop vseh strank v dobrobit ter prospeh države in naroda. Tudi pri tej naši trditvi dela izjemo g. Kristan, kateremu je bil že pod starko Avstrijo proletarijat molzna krava, v Jugoslaviji pa je poleg delavskih mas se začel molziti državo in še danes se debeli g. Tone od državnega mleka.

Blato z lopato! Tudi Tone Kristan se je prav kmalu orientiral, da je njegov blatni prostor med demokratskimi lopatarji, s katerimi ga spajajo do danes najtesnejše vezi po mišljenju in žepu.

Moramo pa se zopet dotakniti dejstva, da je bil Kristan politik in minister le zase, ne meneč se za napredek svoje stranke, katero je ravno to njegova ministrovanje privedlo malo-dane do popolnega razsula. Svoječasna demokratsko socialistična osrednja vlada, ki nam je prinesla dokaj razočaranj in bremen, je odprla oči poštenjšim vodjem socialistične struje, ki so obrnili ogabnemu koritarstvu hrbet in krenili na pot komunizma. A vendar se je bilo do razkola med našim socialistično organiziranim proletarijatom med te mase natoplo, toliko nepoklicane inteligence in napol-inteligence, da je hotel vsak študent ter malo boljši pismouk igrafi vlogo vodje brez ozira na moč delavskih mas, ki se kaže edinole v edinosti discipline. Kristanovo ministrovanje je bil babilonski stolp, ob katerem so se razšle jugoslovanske delavske mase v sedem raznih strank. Se kratko pred volitvami v konstituanto je vsakdo pri pogledu na razkosani proletarijat zmajeval z glavo, češ: Po njih bo, če tehi razdvojenih delavskih mas zopet ne zlima skupaj kaka organizatorična roka. In baš nekaj mesecev pred zadnjimi zborničnimi volitvami se je, kakazala dinastija Tone in Etbin Kristan, da se jej pokori proletarijat iz strahu pred svečenikom zlatega teleta Tone-atom in iz spoštovanja do organizatoričnih sposobnosti g. Etbina. Res čuditi se moramo, da so socialpatrijotje pri konstituantnih volitvah še toliko rešili in obojito na Stajerskem, kjer jim je šla v klasje volilna demagogija o republiki in nemškutarija. „Hoch die Republik!“ v zvezi s štajersko nemškutarijo in dinastija Kristan je dospela zopet v Beograd v konstituanto.

Nobeden še tako pravoveren socialpatrijot nam ne bo danes tajil, da mista gospoda Kristana v ustavotvornih skupščini koketirala s sedanjo vlado in bi tudi oba ministrovala, če bi ne bilo protivladnega veta iz Ljubljane. Kar pa ni smel g. Tone očitno na ministrskem prestolu, to je učinil za kulisami in sklenil kupčijo prodaje socialističnega proletarijata svojim demokratskim bratom. Smolo so imeli v tej kupčiji le demokratje, ne g. Tone,

ker se je kšef prehitro odkril in so se socialistične mase maščevale nad demokracijo pri občinskih volitvah po slovenskih avtonomnih mestih. Po dokončanih občinskih volitvah je pa uvidel sam Kristan, da je proti njemu masa, pa tudi iz vrst njegovih nekdanj pred njim klečepalnih vodilnih učencev vstajajo in ga bodo tirali na odgovor, da se otresejo njegove strahovlade in dospejo sami do korit, iz katerih si je odelbel papa Tone trebuch in možujo. Vse to je debeli Tone videl in storil le še en korak — blato in lopata sta se združila — Toneta Kristana so stiščali demokratje na mesto, kamor spada in kamor odroma vsak — brezvestni proletarski vodja — na milijonsko plačano mesto upravitelja državne veleposesti.

Ou dinastije Kristan je ostal le še po amerškansko zvito izsolani socialistični daševni očka Etbin, ki je igral tudi v konstituanti napram vladi vlogo jesenske device: Ich möcht', ich möcht', aber trau' mir nicht recht! — Saj zbornični govori g. Etbina niso bili nič drugega kot previdno polemično stopicanje krog vladnega lonca v sira lu, da mu priskoči fakoj na pomoč — pretkan g. Etbin, ako bi bila nevarnost, da se prevrne. G. Etbin je v konstituanti le formalno sikal v demokrate in radikale, v vseh načelnih vprašanjih ustave pa se je tako previdno izmuznil, da je ostal na pritisk iz Ljubljane sicer v opoziciji, a vendar se ni zameril vladi. Pri vsem nastopu g. Etbina v konstituanti je ostal socialist v Sloveniji danes mlačna voda, in ne ve, ali je centralist, ali je avtonomist. Saj je pa tudi „Naprej“ danes pisan tako, da tudi Etbinu lahko dajo demokratje kako milijonsko ravnateljstvo nad kako državno posestjo.

Pri vsem ravnokar omenjenem početju dinastije Kristan je pomilovanja vreden socialistični proletarijat, ki še danes pokorno čaka na g. Etbina, da ga ta mosto papana Toneta popelje — pod zastavo centralizma ali avtonomije. G. Etbin jo bo pač potegnul tjakaj, kjer ga čaka po njegovem razsodku zanj stesano globokejšo ko ito.

Toliko lahko prerokujemo, da bo celotna socialistična doslej vodilna dinastija Kristan konec, kakor hitro bo priznana Nemcem volilna pravica in si bosta nemštvo ter nemškutarija ustvarila svojo stranko in rekla: „Behüt' euch Gott, ihr Sozi!“ (Tedaž bo pa tako pri JSDS, kakor če umrje na pari župnik in si lasti vsak faran, da ima pravico do župnikove zupuščine. Tudi od tega, kar je zapustila ogoljušanim sodrugom še dinastija Kristan, ne bo ostal, kakor hitro napravijo iz stranke exodus Nemci in nemškutarji, koncem na koncem. Bodočnost socialistične stranke je uvidel tudi gospod Prepeluh in njegovi pametni consor-tes, ki iščejo stikov z onimi, ki imajo svoje cilje v volji ter koristi naroda, in gospodarsko socialni moči države, ne pa samo lastnega žepa.

Socialistične mase so danes kot kostruni na gmajni, katere sta zmedla volkova firme Kristan tako, da ne vedo, pri kateri luknji bi ušli, da se strankarsko popolnoma ne razbezgajo in bo naenkrat nekdanj obširna socialistična gmajna brez pastirjev in brez kostrunov.

Zadnjič sem Vam precej navdušeno opaval naše goriško solnce in celo hvalil njegovo dobrohotnost. Pravijo sicer, da hvala samo mladim ljudem škoduje, toda očitno so vsled iste tudi našemu staremu nebeškemu prijatelju zrasla ušesa. Postal je objesten in čšaben ter se nič več ne ozira na naše potrebe. Zadnje čase neusmiljeno žge na zemljo in je izmozgal iz

nje že zadnje mokrotne vlakee; pritisnila je suša. Po Krasu in Zgornji Vipavski dolini so mnogi poljski nasadi že naravnost uničeni in požgani, nas v goriški okolici bi pa izdaten dež ki mora priti pa takoj, še rešil katastrofe. Zadnjih 14 dni nismo namreč imeli poštenega dežja ter je nastopila neznosna vročina: imamo na solne: 45 stopinj C.

Ljudje s strahom gledajo v bodočnost. Dohodkov že itak ni skoro nobenih, ker trgovina, industrija in obrt nimajo ravno sijajnih časov. Če odpadajo sedaj še domači pridelki, polem bi bil položaj docela obupen. Edina opora, na katero trenutno najbolj računamo, da bo obvarovala naše gospodarsko ravnovesje, je vojna odškodnina. Ze meseca marca je bilo nakazanih 100 milijonov lir za obnovitev goriške dežele za dobo 4 mesecev in sicer 60 mil. za nepremičnine in 40 mil za premičnine in industrijska podjetja. Da bi ostal ta denar kolikor le mogče v deželi in da bi imeli od njega v prvi vrsti domačini zaslužek, so se v sporazumu s tukajšnjimi avtonomnimi oblastmi začele ustanavljati po občinah „Zadruga vojnih oškodovancev.“ Potom njih naj bi ljudje vlagali prošnje za predjem na vojno posojilo, one naj bi te svote izplačevale in skrbele po potrebi tudi za pozidavo. Ker je pa v celi akciji premalo enotnega programa in vsled uradne počasnosti so se začela izplačevati posojila še le pred par tedni. Upanje pa je vendar, da se bodo sedaj nadaljevala brez prekinjenja obnovitvena dela, ki so prej več mesecev počivala, ter da se bodo kar splošni odstranjevale morebitne zapreke. Na ta način bodo imeli delavci že stalni zaslužek, cela dežela vir novih dohodkov, ljudje bodo pa počasi prišli do svojih domov. Begunci so se sicer po pretežni večini vrnili na domačo grudo, toda le malokateri prebivajo v novopozitanih hišah. Kljub več kalor dveletnemu obnovitvenemu delu je v goriški okolici le malo pošteno popravljenih poslopij. Mnogi se zato stiskajo pod za silo pokritimi podrtijami, največ jih je pa obsojenih v — barake. In kakšno je životarjenje po lesenih kolibah zlasti sedaj v tej vročini? Neznosno, grozno! Hvalite, trikrat hvalite Boga, da imate svoje lepe, nepškodovane domove!

Gotovo ste radovedni, kako je pri nas z draginjo? Najkrajši odgovor je: kakor vsepovsod! S še tako lepim zaslužkom se človek le težko prerije skozi vsakdanje potrebščine. Dobi se vse, kar človek rabi ali poželi, v prosti trgovini. Skoro do zadnjega časa pa so bila nekatera živila kot moka in sladkor, odvezta prostemu prometu ter se jih je dobilo samo potom občinskih aprovizacij. Sedaj so pa te aprovizacije že skoro popolnoma prenehale, ker je kupčija prosta. Nekateri stvari so tukaj cenejše kot tam, večinoma pa so dražje, čeprav vzamete za podlago sedanji visoki kurz lire — 1 lira prilično 7 kren —. Pri živini je cena v zadnjem času občutno padla, zato je tudi meso ceneje; sedaj stane 8—11 lir kg. lepa pšenična moka stane 3 lire, sladkor 7—9 lir, vino v gostilnah 4 lire i. t. d. Vse te cene imajo pa v zadnjem času padajočo tendenco. Življenje zlasti pstraže razne malenkosti, ker pod 1 lir, ki je plačilna edinica, ni dočiti že skoro ničesar. Imeti treba zato debelo ustnico, ako hoče človek komodno izhajati. Tudi delavske mezde se tukaj, razmeroma višje kot pri Vas — znašajo prilično 20 do 30 lir dnevno. Lesne cene so v zadnjem času zratno padle in je kupčija mrtva. Kakor sem že v začetku omenil, vlada v vsem pridobitvenem življenju težka kriza.

Hi koncu groteskna zanimivost za tobakarje: Neki trafikant mi je pred par dnevi pravil, da so mu pri glavnih zalogi v Gorici zelo tožili, ker prodajo pre malo tobanih izdelkov in na-

meravajo zato zalogo za nekaj časa zapreti. Vzrok: konkurenca vtihofapljenega jugoslovanskega tobaka!

Polde Kemperle.

Iz Gorice.

Gorica, 21. jul.

Nasilje v Devinu. — Avče. — Steverjam. — Trhovna oblast fašis ov.

Pri nas se še vedno vrše nasilja v isti meri kot poprej. Iz Devina, tej skrajni slovenski točki ob našem morju, prihajajo žalostni klici, ki so značilni za razmere, v katerih živimo. Z gerenta imajo očircerka, ki ničesar ne stori zanje, samo norčuje se. Tajnik ne zmore vsega. Občinska blagajna je prazna radi samih laških napisov, ki jih je polna občina. Ljudje pa so v bedi in poč kapom. Za odškodnine se ne zmeni nihče.

Po drugi strani pa izvajajo kruta nasilja. Pomislimo samo, kje se je že kaj takega zgodilo, da bi pobrali po hišah slovenske koledarje. Kdor ga še ima, ga more dobro skrivati. Razmere vpijejo do neba. Nihče se ne zmeni.

Prav lepo nam slika naše razmere tudi dogodek v Avčah. V nedeljo, dne 17. t. m., je nekdo streljal blizu vasi. Kdo? Morda celo vojaki. Toda prišle so hišne preiskave, ki so se izvršile z vso strogostjo. Vkljeni so potem naslednji terek nekega povsem ne dolžnega človeka, ki ni storil drugega, kot da ga je videl neki vojak v ne deljo na polju. Ta da je streljal. Sedaj je moral v ječo in bogve, kdaj bo zaslišan. To je neznosno, živeti v taki svobodi.

Pač pa imajo pri nas svobodo vlomili. Posebno cerkveni roparji — in nihče jim ne reče ničesar, nihče jih ne lovi. V Steverjanu so oropali pred par dnevi zakristijo in tabernakel. To je vzbudilo pri ljudih silno ogorčenje. Dragocenosti niso našli, toda hostije so odnesli. Prihodnjo nedeljo, dne 24. t. m., se bo vršila v Steverjanu velika slavnost. Velik ljudski tabor bodo tukaj; blagoslovili bodo nov oder za na prostem, ki bo potem romal po deželi in oznanjal prosveto.

Zanimiv slučaj se je zgodil v sredo, dne 20. t. m., v Gorici. Gregorčičev dom je imel dve leti brezplačno begunce pod streho. Zdaž rabi poslopje sam. Ker niso hoteli iti, jih je sodnijskim potom postavil na ulico. To ta orišlo je čez par ur 60 fašistov, ki so znesli pčistično nazaj v sobe; tako je bilo rečeno vprašanje pri „najvišji oblasti“, ki jo poznamo v Italiji. Sicer so zagrozili, da bodo zažgali hišo.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Atentat na ministra Draskoviča je nagnal iz letovišč ter izletov v Beograd dosedaj vse ministre razven dveh. Sploh je sedaj nekako celo politično življenje osredotočeno krog atentata, katerega premljavajo politiki in žurnalisti od zdravo pametne, pa tudi dokaj pretirane strani. Vsekakor je atentat najbolj preplašil in zmedel naše ministre, ki se sedaj posvetujejo, kako bi se osvetili komunistom in jih sploh prepodili iz kraljevine. Tako je sedaj sklenil ministrski svet, da se sestane zakonodajni odbor jutri, v soboto pa parlament, ki bo baje razpravljal o varnostnih razmerah v državi ali z drugimi besedami: zakon o redu in radu bi radi stiščali pod parlamentarno zakonito streho. Bomo videli, a vendar: caveat consules!

IRSKA.

O pogajanjih med zastopniki irske samostojnosti in Angleži se ne ve do danes nič kaj natančnejše

Goriško pismo.

Miren pri Gorici, 19. 7.

Evo me, že zopet se oglašam! — Vem, da je ravno doba pasjih dni, v kateri gg. uredniki najbolj hrepenče ljubijo svoje zunanje prijatelje, zato nočem, da bi bili v svojem pričakovanju varani.

gu. Vsekakor pa je na celi zadevi toliko resničnega, da po postala Irska avtonomna z dvema provincama, ki bi naj imeli vsaka po en krajevni parlament in jednega pa skupnega.

TURSKA.

Menda bo le res, da se je Grkom posrečilo naklestiti Turke. Voj na poročila znajo povedati, da je na umiku pred Grki 14 turških divizij in da je prešlo glavno zaušnico turško desno krilo.

RUSIJA.

Iz Rusije prihajajo zadnje dni zelo žalostna poročila o grozni lakoti in milijonskem begu ljudi pred lakoto. Poročajo, da je tri milijone Rusov na pofu v Sibirijo ter Kavkaz, ker vlada v osrednji Rusiji nepopisno zlo lakote.

Politična poročila.

P Kakšna je naša ustava? Na to vprašanje je dal najboljši odgovor Srb Jovan Banjanin, član Jugoslovanskega odbora, ko je napisal v »Slobodni Tribuni« te le stavke: »Samo s spletkarjenjem, kupovanjem in barantanjem se je dosegla večina za ustavo. Sedaj se pa bo pričela politična borba za revizijo ustave. S sprejetjem take in na ta način sprejete ustave, da se napravi konec kruti samovolji nazadnjaštva, rušenju parlamentarizma in svobode.« Bodi pribito, da Srb Jovan Banjanin ni pristaš naše stranke in tudi ni — klerikalec.

Dnevne vesti.

d Preos trupla umorjenega ministra Draškoviča se je vršil zelo slovesno iz Delnic, kjer je postal žrtev atentata, mimo Zagreba v Beograd. Truplo so prepeljali s posebnim vlakom. Voz, v katerem je bilo truplo umorjenega, je bil pregrujen s črno preprogo, v drugem posebnem vozu se je pa nahajala obitelj umorjenega ministra. V soboto ob 8. uri zjutraj se je zbrala velikanska množica prebivalstva na kolodvoru in pred kolodvorom, da bi prisostvovala prihodu vlaka iz Zagreba. Na peronu je bila postavljena častna četa z godbo. Prisotni so bili ministri, zastopniki oblasti, generali in drugi častniki, uradništvo, zastopniki raznih društev itd. Vlak je prišel v Beograd ob 10. uri predpoldne. Iz železniškega voza so prenesli truplo umorjenega njegovi tovariši-ministri in položili na mrtvaški voz. Truplo so nato prepeljali v Oficirski dom, kjer je bilo izpostavljeno. Z istim vlakom so se tudi pripeljali minister Svetozar Pribičević, bivši ban dr. Tomljenović, poverjenik dr. Alaupović, mnogo drugih dostojanstvenikov in poslancev. Pogreb se je vršil z vso slovesnostjo na državne stroške v nedeljo ob 9. uri predpoldne. Od rajnega so se poslovili finančni minister dr. Kumanudi, minister Ljuba Davidović, Nikola Uzumović in tajnik narodne skupščine dr. Vojislav Janjić. K otru pokojnika je bilo položnih zelo veliko število vencev. Tu di novinarsko združenje je položilo krasen venec.

d Lep uspeh poslancev Jugoslov. kluba. Enan je neustrašeni boj naših poslancev proti nezaslišanemu pobiranju osebnih dohodkov, ki se je vršilo v Sloveniji po samoljubju davčnih uradnikov in brez cenilnih komisij. Kolikor se je uradniku zljubilo, toliko je predpisal davkoplačevalcu osebne dohodnine in plačati je moral. Poslanec dr. Hohnjevec je vložil dokaj temeljitil interpelacijo na finančno ministrstvo, v katerih se je pritožil zoper brezglavi sistem pobiranja osebne dohodnine, ker je davkoplačevalec izročil na milost in nemilost neusmiljeno brezestnih uradnikov. Zahtevi naših poslancev po cenilnih komisijah se je udala finančna oblast, ki razglašala, da se vzpostavijo cenilne komisije za dohodnino in priredbene komisije za prihodnino. Volitve za volilne komisije je finančna oblast preosnovala in spremenila na sledeči način: 1. da se uvede ustna volitev namesto pismene, 2. da se v dohodninske komisije ne voli več

po volilnih razredih, marveč v eni sami skupini. Interesirani krogi nevarno morebitnim preuredbam v prihodnjih letih, ako bi se izkazal za potrebne ter spemembam niso ugovarjali, samo da pridemo čimprej do komisij. Volilci se bodo opozorili na volitve, volilni dan, način in kraj volitev v »Uradnem listu« in po javnih razglasilih po občinah. Posebne poročilnice in glasovnice se ne bodo razpošiljale. Volitve se bodo pa vršile na nedeljo in na sedežu vsakega davčnega urada in ne kakor dosedaj le na sedežu davčnih oblastev. Ako bi se volitev ne udeležili vsaj trije volilci, preide pravica, izbrati polovico dohodninske komisije na poverjeništvu notranje zadeve in pri pridobinskih komisijah na trgovsko in obrtniško zbornico. Volitev v dohodninske komisije se bo na podstavi teh določil izvršila takoj, čim sestavijo davčna oblastva volilne imenike in poteče reklamacijski rok, tako da bodo priredile dohodnino za leto 1921 in prejšnja leta, v kolikor se ni odmerjena, zopet cenilne komisije. Uverjeni smo, da bo prihodnji — »Kmetijski list« prinesel članek o velikanskem uspehu slabostojnega Ureka, ki je tudi še le pred par tedni kopiral dr. Hohnjevec in se v slabo skrpučani interpelaciji potegnil za cenilne komisije in davčne knjižice.

d Nehote je ušla sobotnemu »Taboru« enkrat ena omenka vredna resnica. Sobotni »Taborov« uvodnik končuje z besedami: Ojčimo kar najbolj lastno državo in izogibljimo se kulturnih bojov, ki vzbujajo v masah sektarska nasprotja. Ko bi se demokratije držali teh besed, bi ne bilo bojov za kancelarparagraf, sokolizacijo šol, odprave privatnih šol, odprave veronauka iz višjih razredov srednjih šol itd.

d »Finesa« srbskih novinarjev. Ves policajdemokratski Izrael je po koncu, ako slučajno obelodanimo v ostrejšem tonu napisano notico. Posebno, če je naperjena proti temu ali onemu državniku, a la Pribičević n. pr. Naši tovariši v beograjskih redakcijah pa svilenih rokovice sploh ne poznajo. Publicistu Cievariču, ki v svojem »Beogradskem Dnevniku« priporoča diktaturo Svetozarja Pribičevića, odgovarja »Balkan« brez vseh pomislekov: »Po krivdi naivnih srbskih državnikov je v prošlih dve in pol letih Pribičević prišel do prevelike oblasti. Ako bi mu sedaj poverili še diktaturo, se zna zgoditi, da izgubi ravnotežje in v blaznosti obesi svojega očeta na Terazijah«. Vsekakor zelo laskavo!!!

d Zakaj ne napadamo demokratov, piše zadnji »Kmet. list« in pravi: »Z mrtvimi se ne borimo in stranka, ki je zapisana poginu, umre najhitreje in sigurno, če se jo pusti čisto pri miru.« Očetje demokratije bodo toraj prav kmalu politično umrli. Kaj pa bo z njihovimi slabostojnimi sinovi? Ti še menda upajo na življenje, vendar od smrti zapisanih očetov ne moremo pričakovati življenja zmornih otrok.

d Surovost samostojnega poglavarja ali z bikovko na volišče. Znani Martin Ročnik, vodja samostojnežev občine Topolšica je prišel na volitev župana rekel: Ako pride župnik na volišče, ga bom z bikovko tako narezal, jo imam tukaj; in je pri tem segel z roko v žep. In to je surovež rekel o blagem, daleč na okoli priljubljenem zavodnjem župniku, ki toliko stori za izobrazbo in blaginjo ljudstva, medtem ko Ročnik samo ljudi zavaja k pijančevanju in med službo božjo zadržuje v svoji gostilni in bogati od ljudstva. — Tina! Nekaj takih, pa te bodo kmalu začeli zapuščati tvoji zvesti.

d Kaki so izleti naših Sokolov? Mariborska sokolska župa priredi svoj letošnji izlet 14. avgusta v Središče. Tudi vojaštvo iz Maribora, Ptuja, Čakovca in Varaždina bo v velikem številu na zletu sodelovalo. Tako »Tabor« od 22. t. m. Sokolov torej ne bo veliko, ampak pretežno število srediških sokolskih izletnikov bo tvorilo vojaštvo, da se bo rajalo, pilo in veseljalo pod firmo državne konsolidacije, na račun davkoplačevalcev. So premeteni ti mariborski Sokoli, da bo prosta jedača in pijača, bo zastopano vojaštvo. Najbolje, da napravi okrog 14. avgusta v okolici Središča vojaška oblast manever, da bo udeležba tem obširnejša in da se bo lahko zapravljaj vojaški denar pod krinko vojaško potrebnih vaj. Ubogo ljudstvo, ki mora plačevati milijonske svote za podkrepitev države ideje, ka-

tere bodo utrdili z alkoholom in veselici na državne stroške. Balkanizem!

d O sokolskem zletu v Murški Soboti nam prinašajo dolnjelendavske »Novice« prav zanimivo poročilo, iz katerega se zrcali polomija prekmurskega sokolstva. Udeležba je bila mala. Prišlo je okoli 600 ljudi in še teh ni v toliki meri privabilo sokolsko slavje, pač pa Benkove klobase. Za naraščaj so si izposodili 12 otročičev, Sokolov je bilo videti kakih 26, Sokolic pa komaj 14. V domačem Sokolu je včlanjenih par madžarskih čifutov, ki so ob priliki prireditve prav pridno čebljali v blaženi madžarsčini. Da bi peščica sokolašev ne napravila slabega vtisa, je morala skupina 24 vojakov nastopiti. Ubogi vojaki so morali ves teden postavljati paviljone in plesišča. Pač prava »Arbeitskompanija« po bivšem k. k. vzorcu. Na tej sokolski polomiji sta si brez vseh pomislekov stiskala roke »nagy magyar« in demokratski »Jugosloven« v zavesti, da sta z združenimi močmi lopnila po prekmurskem »klerikalizmu«. »Šve uzalud«, gospodje policajdemokrati!

d Dvajsetletnica mature na gimnaziji v Mariboru. Dne 18., 19. in 20. julija so obhajali abiturijenti l. 1901 dvajsetletnico mature v prisotnosti g. profesorjev dr. Medveda in Fr. Jerovšeka. Zbralo se je 17 tovarišev, 4 so se opravičili, od treh tovarišev, ki so v drugih državah, se ni moglo dobiti naslovov, a 5 tovarišev se kljub pismenemu vabilu in večkratnim pozivom v »Straži« in »Taboru«, »Slov. Narodu« in »Slovcu« ni odzvalo. Vsi udeleženci so bili prav židane volje, le prehitro je pri vzbujanju starih spominov potekel čas. Izlet na Pohorje je slabo vreme preprečilo, le 6 tovarišev se je podalo 19. t. m. preko Slov. Bistrice k Sv. Martinu na Poh., kjer je župnik Sinko Fr. sprejel svoje bivše sošolce pod svojo gostoljubno streho. Le 4 jubilarji so se od Sv. Martina podali v Ruško kočvo. V spomin rajnih tovarišev (padel l. 1914: Fr. Holz, umrli: Jož. Korošak, Jur. Sumer in Ant. Berk) je daroval v nekdanji gimnazijski cerkvi sv. Alojzija župnik Al. Sagaj daritev sv. maše. Prihodnje leto se vrši sestanek tovarišev dne 18. julija v Ptuj. Na veselje svidenje!

d Prof. dr. Josip Križan. Pretekli ponedeljek, 18. t. m., se je pri Sv. Križu na Murškem polju od 11. do 12. ure predpoldne premilo in — kakor pripovedujejo ljudje — nenavadno žalostno poslavljaj naš veliki zvon, od bivšega kr. gymn. prof. g. dr. Jos. Križana, kojega telesne ostanke so ravno isto uro izročevali hladni hrvaški zemljici. Rojen je bil 1841. leta v Kokoricah župniji Sv. Križ pri Ljutomeru. Pohajal je latinske šole v Varaždinu, učil se na graškem vseučilišču matematike, fizike in modroslovja. Eno leto je služboval kot profesor na gimnaziji v Požegi in od leta 1868 naprej pa v Varaždinu. Leta 1893 se je slovesno praznovala 25letnica njegovega tamošnjega službovanja. — Bil je marljiv sodnik leposlovnih listov »Zora« in »Kres«. Obširno je pisal o dušeslovju v »Potopnika« ter pozneje izdal »Logiko« leta 1887. — Podpiral je slovenske mladence, učeče se na varaždinski gimnaziji, izmed katerih se sedaj mnogi zavzemajo med Slovenci odlična mesta. Oživil je v Varaždinu čitalnico »Dvorana«, pevsko društvo »Vila«, uvel odli redna predavanja in se tako priljubil, da so ga izbrali za poslanca mestne občine Varaždin. — Tudi v hrvaškem slovstvu je pridno deloval v »Viencu« in »Napretku«, ter v gimnazijskih izvestjih objavil mnogo sestavkov. Naj bi našel blagi pokojnik v naši Sloveniji veliko naslednikov na polju prosvete! Ohranimo tega izrednega moža v trajnem spominu! Naj v miru počiva!

d Drž. dvorazn. trgovska šola v Mariboru. V sled pomanjkanja učnih prostorov se ukine na tukajšnjem zavodu pripravljalni razred za šolsko l. 1921/22.

d Huda suša. Vse poljske rastline in travniki čutijo hudo sušo. Največ trpijo travniki. Sena je bilo malo. Otave pa ne bo skoraj nič. Cena senu gre dan za dnevom kvišku. Cene živini pa padajo. Ljudje ponujajo teleta mesarjem po 7 do 8 K kg. Ako hočemo preprečiti v naši živinoreji katastrofo, bo treba na vsak način pritiskniti na vlado, da popolnoma odpravi vsaj do prihodnje spomladi izvozno carino na vse vrste živino. Izvoz sene in slame pa je treba onemogočiti ali z prepovedjo izvoza

ali pa s tako visoko izvozno carino, da bo izvoz nemogoč. Tam, kjer uporabljajo slamo za steljo, si naj priskbi stelje iz gozdov raznih graščin, da bo tako večinoma vsa slama na razpolago za krmo. Od vlade zastevajmo, da preskrbi večje množine živinske soli in otrobov po znižanih cenah za zboljšanje krme živini. Živinorejci pa naj skrbno varčujejo in naj spravijo vsako bilko. — Suša prija edino vinogradom, ki se silno bujno razvijajo. Tudi krompir ne čuti mnogo suše, ker je meseca maja in julija še bilo precej dežja.

d Kmetijski pouk po deželi. Poverjeništvu za kmetijstvo priredi na podlagi došlih prošenj sledeča predavanja tekom prihodnjega časa in sicer: 1. V nedeljo, dne 31. julija pri Sv. Petru pod Mariborom (strok učitelj inž. Petkovšek o poljedelstvu). 2. V nedeljo 7. avgusta v Godešicah pri Skofjiloki (kmetijski svetnik Rohrmann o kmetijstvu). 3. v nedeljo 24. avgusta v Slatini (višji živinorejski nadzornik inž. Zidanšek o živinoreji in pridelovanju krme). V ponedeljek na praznik 15. avgusta v Rogatcu (višji živin. nadzornik Zidanšek o živinoreji).

d Prebivalstvo Bosne. Po zadnjem številu je razvidno, da prebiva v Bosni in Hercegovini 434.061 Hrvatov, 825.418 Srbov in 611.537 muslimanov.

d Draginja v Rimu. Mariborska Slovenka, ki je šla pred 14 dnevi v Rim na obisk svojih sorodnikov, nam piše, da je v Rimu grozno pomanje moke. Dobi se samo ena vrsta moke, ki je silno črna. Mariborčani bi gotovo gođrnjali, ako bi morali peči kruh z moke, v kateri je polovico otrobov. 1 kg stane 10—12 lir, to je po našem 70 do 84 K. Lira velja namreč danes 7 jugosl. kron. Tudi meso in druga živila so pet do šestkrat dražje, kakor v Mariboru.

d Ženska volilna pravica v Grčiji. Grška vlada se je odločila, da bo uvedla žensko volilno pravico v konstituantu. Ta odlok je značilen, kajti ravno Grčijo so dosedaj smatrali za najbolj nazadnjaško evropsko državo, v kateri ni živela ženska skoro nobenih državljanskih političnih pravic. Samostojneži in demokratije, ki ste pojedli ženski v naši državi volilno pravico, ali ne uvidevate, da ste bolj nazadnjaški, nego vsak Balkanec?

d Lokomotiva — potna prtljaga? Na parobrodu »Vauban«, ki prevažata potnike iz New-Yorka v Južno Ameriko, se je nedavno vkrcal zastopnik neke tvrdke za gradbo lokomotiv. Ta zastopnik je vzel s seboj pravo lokomotivo kot »vzorec«. V to svrhu je dala tvrdka na svoj račun postaviti tračnice blizu mesta Rio de Janeiro. Kaj takega je mogoče edinole v Ameriki, — v deželi vseh nemogočih možnosti.

d Odločki socialnega vprašanja. Pravkar je izšla pod gornjim naslovom poučna brošurica našega priznanega socijologa dr. Andrej Gosar-ja. Knjižica razpravlja o najbolj perečih vprašanjih sedanje dobe. Cena 2 dinarja, po pošti 15 par več. Naroča se na naslov: Fr. Hrastnik, blagajnik JSZ, kolportajni oddelek, Jugoslov. tiskarna, Ljubljana. Priporočamo!

Iz Ptuja.

pt Ptujске posebnosti. Dne 15. t. m. je priredila NSS v Ptuj javen protestni shod proti draginji, oziroma nemarnosti mestnega urada, ki podpira s svojo JDS lenobo in s sorodstvom razne prekopčevalce in izvoznice živinskih potrebščin, da rastejo na ptujskem trgu cene živinam, bolj kot v kakem drugem večjem mestu. Posebno razvado imajo ptujski mesarji, da kupujejo gole kosti od prodajalcev mestnih izdelkov (klobasarjev) ter te kosti potem odjemalcom tehtajo kakor meso in prodajajo iste za že itak neopravičeno previsoko mesno ceno. Mestni urad pa ne vidi in ne sliši nič. Pravo JDS-arsko uradovanje. Shod je bil zanimiv. Priglasilo se je mnogo govornikov. Le enega smo pa pogrešali, ki bi bil zavrnil JDS-arsko strankarsko zagrizenost. Nekako pred dobrim mesecem je priredil ptujski Sokol v društvenem domu »akademijo«, na kateri je prof. Pivko v svojem »nepolitičnem sokolskem« govoru bratcem Sokolom o NSS zabrusil sledeče: »Kdor je od dal pri volitvi ptujskoga župana bele listke, ta ne spada več v Sokola in mora steči rdečo srajco«. Zakaj molčijo NSS-ari k temu političnemu izzivanju od društva, ki še vedno trdi,

da ni politično? O priliki občinskih volitev se pozivljale vse politične slovenske stranke vse pristajale, posebno so v obmejnih, narodno mešanih mestih, da morajo vsi na volišče in s tem utrdijo slovenski živelj. V Ptujju naša stranka ni postavila kandidatne liste, pa je navzlic temu spravila na volišče vse svoje volilce za eno izmed dveh slovenskih strank. Naš znanec Tancig, prometni kontrolor juž. žel. istočevno železniški policaj, pa ni prišel na volišče! Na vzlic temu in drugim že javno dokazanim narodnim grehom je se podstarosta ptujjskega Sokola. To je eden izmed državnostvornih funkcionarjev! Gosp. prof. Fivko, kaj, naj pa še ta sledeča garibaldinsko sračko, da bo dovolj nag omeur? Mi smo ga dovolj javno in mnogokrat dokazljivo slekli in upamo, da bo vsaj za ta slučaj plačal tisoč kron za „Jug. Matico“, kateri je obljubil javno v „Ptujjskem listu“ za vsak slučaj narodne nezavednosti. Ako bi bili vsi ptujjski volilci tako malo narodno zavedni, kakor je ta podstarosta ptujjskega Sokola, bi v Ptujju danes županoval pristen Nemeč.

Pt. Kmetijski gospodinski tečaj v Deleni. Okrajni zastop ptujjski priredi z dovoljenjem poverjenstva za kmetijstvo in s privoljenjem Posojilnice v Ptujju kmetijski gospodinski tečaj v Deleni fara, Ptujjska gora, na posojilničnem posestvu Dobrava. Tečaj se prične dne 1. novembra 1921 in bo trajal deset tednov, torej do sredine januarja 1922. Sprejeme se do 20 kmetijskih deklet v starosti od 16 let naprej. Dekleta se uče v tečaju kuhanja, šivanja in splošnega kmetijskega gospodinjstva. Pouk je brezplačen in traja dnevno od 8 ure zjutraj do štirih popoldne, tako da gredo dekleta lahko domov prenočevati, opoldansko hrano pa dobijo v tečaju iz reči, ki si jih prinesejo vsak dan seboj in jih v tečaju pripravijo. Prijavitelj se imajo dekleta, ki hočejo obiskati gospodinski tečaj v Doleni, na okrajnem zastopu v Ptujju pri tajniku g. Ljudevitu Sagadin-u. Prijavitelj se je takoj, ker se na prepozno prijavljajo, ne bo oziralo. Ta tečaj je namenjen posebno za haloška dekleta, osobito iz občin Ptujjska gora, Dolena, G. Pristava, Sele, Lancovavas, Jurovce, Sv. Trojica v Hal, Sv. Bolfenk v Hal in Majšperk. Ako iz teh občin ne bo dovolj prijavljenih deklet, se sprejmejo tudi iz drugih občin. Če bi bilo veliko številno prijavljenih obiskovalk tečaja, tedaj se vrši še drugi tečaj od 15. januarja do konca marca 1922.

Iz Maribora.

d Zapisega mariborskega župana Viktor Grčarja se vrši danes v ponedeljek 25. julija ob 6. uri zvečer v posvetovalnici občinskega sveta. Ta obred bo izvršil po naročilu vlade mariborski okrajni glavar dr. Srečko Lajšič. Vladni komisar dr. Poljanec je dal mestno posvetovalnico tako spremeniti, da je podobna malemu parlamentu. Veliko okroglo starinsko mizo so odstranili nekam na podstrešje. Namesto te pa je dal napraviti po mizarju Drosfeniku 40 ozkih sedežev, ki so razdeljeni na tri vrste. Na levi je 8 sedežev in sicer

tako, da bosta sedela dva po dva občinska svetovaleca navstric. V sredini je prostora za 20, na desnici pa za 12 sedežev. Vsaka kolona (levica, središče in desnica) ima 4 vrste sedežev. Vsak posamezni sedež je podoben fotelju in je napravljen na gibalno. Razun poda, ki je v zadi nekoliko dvignjen, je vse napravljen iz trdega lesa. Vsak občinski svetnik ima pred seboj pult za pisanje; pod pultom pa prostor za shranbo aktov. Sedeži, kakor tudi pulti so črno-rjavo pobarvani. Za predsedstvo, t. j. za župana, podžupana in vsakokratnega referenta je pripravljen poseben prostor na zahodni strani posvetovalnice. V ozadju je med prostorom za občinstvo in zadnjimi sedeži občinskih svetnikov, napravljena močna ograja. Časnikarji dobijo svoj prostor v ozadju pri oknu. Na prvi pogled je videti nova naprava praktično, a če si ogledaš natančneje, pa se ne moreš ubraniti vtisa, da se je dr. Poljanec na vsak način prenačlil, ko je dal na lastno pest občinskim svetnikom tako omejene in tesne prostore. Nova naprava stane baje okoli 30.000 K. Poleg velike ovalne starinske posvetovalne mize, so odstranili iz mestne dvorane še tudi nekatere druge starinske reči. Na vsak način je treba, da se govori o tem, kdo je dal vladnemu komisarju pravico, na lastno pest ukrepati kaj takega, kar on ni bil kompetenten in kar bi imeli pravico odločati izvoljeni zastopniki marib. prebivalstva, a ne od demokratske vlade imenovani komisar. (V poštev pride tukaj še marsikaj drugega, kar je ukrepal dr. Poljanec na lastno pest in kar bi se lahko počakalo). Dr. Poljanec se je v Mariboru za nekatere stvari silno mudilo. Čudno! Saj je vendar javna tajnost, da je ravno ta dr. Poljanec za časa svojega uradovanja v Celju pustil tam počivati marsikatero nujne in važne zadeve v svojem predalu po več mesecev, kjer se danes čakajo rešitve. — K prisegi župana Grčarja bo dobilo vstop tudi občinstvo. A ker je omejen prostor v posvetovalnici, bodo smeli na dan zaprisege v mariborski parlament samo tisti, ki bodo imeli vstopnice. Za vsako stranko bo rezerviranih primerno število vstopnic. O poteku zaprisege župana bo poročala „Straža“ prihodnjo sredo.

d Se nekaj o mariborski trgovski deputaciji v Beogradu. Iz vrst slovenskih trgovcev smo prejeli ta-le dopis: V petkovi številki „Straže“ ste prinesli notico, kako je bila sprejeta deputacija mariborskih trgovcev pri finančnem ministru v Beogradu, ko se je pritožila glede davčnega vijaka v Mariboru. Pišete, da je finančni minister demokrat dr. Kumanudi deputacijo hladno sprejel. Dovolite, da vam jaz po informacijah, ki jih imam iz prvih krogov deputacije, nekoliko popravim. V Beogradu se je naravnost reklo: „Kaj! V Mariboru imate skoro same Svabe. V Mariboru delate velike profite in torej lahko plačate.“ To je res škandal, da bi moral Maribor, ki je veljal pod staro Avstrijo kot največje nemško mesto, danes radi tega in samo radi tega plačevati tako visoke davke. Da demokratski minister noče poslušati nas trgovcev in obrtni-

kov glede posameznih krivičnih, kzičočih slučajev, tega si niti v duhu ne bi predstavljali. Da moram plačati kot špecerist iz zakotne ulice 180.000 kron davka na vojne dobičke, ko sem bil do 1. 1919 v vojski, židu R. pa, ki si je napravil 100 milijonov, pa so predpisali samo 400.000 kron tega davka, ali je to sploh pravično? Res je, pri predpisovanju davkov ima pravica zavezane oči. Kmete, srednje in malo trgovce gulijo in mučijo tako, da nam je eksistenca resno ogrožena velike vojne dobičkarje pa štiti. Če kdo pravi, da to ni res, pa naj pride v Maribor vprašat. Moj predlog je ta: Vse dosedanje postopanje, osobito predpis dohodnine in davka na vojne dobičke se naj sistira. Uvede se naj novo postopanje na pravični podlagi. Naj se izvoli takoj komisija, ki bo imela vpogled v vse akte. Proč s slepomišljenjem in korupcijo! Onim pa, ki so bili v vojski, pa se naj vojni davek sploh črta. Svoje trgovske tovariše pa pozivam, da si vsak sam natančno sčlavi seznam dohodkov in izdatkov za leto 1919 in 1920. Ko bo prišel obljubljeni zaupnik fin. ministrstva v Maribor, mu bomo lahko pomolili pod nos kričeče krivične slučaje. Tako bi se moralo delati za obrambo naših gospodarskih interesov, a ne s tako Huder-buder in bum-bum politiko, kakor jo uganjajo naši „dični“ Weixli in Sostariči.

d Na mariborski trg so pripeljali kmetje z Dravskega polja v soboto, dne 23. t. m., 138 vozov krompirja. Vozovi so bili postavljeni od novega glavnega trga po Koroški cesti do Sv. Janeza in potem po Strošmajerjevam drevorodu do zavoda čč. šolskih sester. Zjutraj od 7. do 9. ure so ga pro dajali po 16 do 20 K merico, potem pa je cena padla na 14 K. (Merica krompirja tehtja 7—8 kg.) Občinstvo je ta krompir prav pridno kupovalo. Zelo mnogo je bilo na trgu tudi kuretine in sicer okoli 2500 do 3000 komadov piščancev, kapunov, rac, gosk in puranov. Cena je od zadnjega sejma naprej nekoliko padla. Mesarji so pripeljali zelo mnogo telet. Cena telečjemu mesu v stojnicah je 14 do 16 K. Zelenjave, kumare, čebula, marele, hrušk, črnice in enakih živil je bilo ta dan na trgu toliko, kakor že leto dni ne. Kratko rečeno, ves Glavni trg in Koroška ulica sta bila od ranega jutra do poldne nabito polna občinstva, oziroma blaga. Ves ta obširen prostor je bil podoben mravljišču. Vidi se, da imamo zopet vsega blaga v izobilju, in da je treba samo odpraviti nerodno mariborsko tržno politiko, ki jo uganja neka komisija za določevanje cen. Odpravite najvišje cene, odstranite ne potrebne sekature producentov po ne-kvalificiranih tržnih nadzornikih, pustite prosto konkurenco na trgu in videli boste, da bodo cene šle pravilno navzdol, v korist producenta in konsumenta.

Orlovski vestnik.

o Celjsko orlovsko okrožje. Bratske odseke prosimo, da nemudoma vrnejo

vprašalne pole glede okrožne prireditve celj. orl. okr. v Rimskih Toplicah, dne 7. avgusta l. l.

d Ptujski orlovski tabor. Vsi prijatelji Orlovstva, ki se udeležijo Orlovskega tabora v Ptujju v nedeljo dne 31. julija vabimo, da pridejo v petek, dne 29. julija ob 8 h zvečer v Strokovno zvezo, Splavarska ulica. Tam bodo zvedeli natančen spored, dobili izkaznice za polovično vožnjo in vstopnice za javno telovadbo in veselico. Izkaznice za vožnjo stanejo 4 krone, vstopnice: stojišče 8 K, sedeži 20 K, za veselico 4 krone. Vlaki bodo imeli zelo ugodne zveze. — Vse drugo ustmeno. Bog živi! — Tajnik tel. odseka Orel Maribor.

o Po prijavih, ki so došle odboru za I. Prleški orlovski tabor v Ptujju, obeta biti udeležba zelo velika. Da ne bo prevelikega navala pri blagajni in da bo vsakdo mogel dobiti vstopnico za tabor, oskrbite si iste ob pravem času. Dobe se v predprodaji v Mariboru v Cirilovi tiskarni, pri Kmetijski hranilnici v Ptujju in g. Franc Prelogu v Zagajčjih pri Sv. Marjeti na P. ter pri orlovskih odsekih Maribor, Ptuj, Sv. Marjeta, Ormož in Središče. Razen tega se bodo dobile vstopnice tudi v vlaku, ki bo vozil dne 31. julija predpoldan iz Maribora v Ptuj.

o Orlovski tabor v Ptujju. Izkaznice za obed in za polovično vožnjo po železnici naročite naravnost pri Orl. Zvezi v Ljubljani.

Dijaški vestnik.

d Tovariši, ki se nameravajo udeležiti socialnega tečaja pri Sv. Trojici v Slov. goricah in reflektirajo na polovično vožnjo na južni železnici, naj do incl. 28. t. m. javijo začetno ter končno postajo vožnje v zaprtem pismu (priložite tudi frankirano kuverto z naslovom) tov. tajniku (F. Radšel, med. Slovenjgradec). Na prepozne prijave se zaradi kratkega roka ne bo oziralo.

d Socialni tečaj. Tovariši, agitorje za čim večjo udeležbo na socialnem tečaju, ki ga priredi mariborska podružnica SDZ od 4.—7. avgusta. Predavali bodo naši najboljši strokovnjaki, kakor dr. Gosar, dr. Puntar, Terseglav, Pušenjak in drugi. Častna delovnost vsakega člana je, da se socialnega tečaja zanesljivo udeleži. Gg. starešine in čč. duhovščina uljudno vabljeni.

Dopisi.

Konjice. Naš priljubljeni gospod arhidijakon Fr. Hrastelj obhaja letos 40letnico mašništva. V četrtek zvečer so mu župljani pod vodstvom vseli župana priredili sijajno bakljado ter podoknico in mu izrazili najprisrčnejše čestitke. V nedeljo, dne 24. t. m. pa je napravilo Kat. izobraževalno društvo jubilaru na čast s pomočjo Orl. in Orl. akademijo, ki je krasno uspela. Pri akademiji so preč. g. jubilaru izročili krasno diplomu. Zvečer je bil pa komerz, kojega so se udeležili mnogobrojni župljani in katerega je posetil tudi g. okrajni glavar in vsi župani konjske nadžupnije.

Grad Branek — mladinski dom.

Red stoletji je gospodoval nad Murskim poljem in nad velikim delom Slovenskih goric, krepke roke naših prednikov so mu delale roboto, kmetje dajali desetino. In kaj je bil on njim, ki so mu služili? Zavejte v bojih proti Turkom in Krucom. Vsi stari gradovi so nam znak tujega robstva, spomin na težko življenje našega uboga, brezpravnega ljudstva v preteklih stoletjih. To bi nam bil tudi — Branek, ako v najnovejšem času ne bi postal — ne zopet sedež tlačanske oblasti — ampak središče ljudske izobrazbe, pravi mladinski dom.

Kmalu po začetku svetovne vojne je kupila grad Branek poljska plemiška rodbina Rudnicki in ga s tem rešila usode, da bi razpadel v razvaline. Nova grajska gospoda ni prenesla iz celjske domovine življenja lahke živje, brezbrizne, gospodalne in ljudstvu očudljene „zlahte“, ampak ljudi z našim ljudstvom v tako pristranem razmerju, da ga lahko nazovemo prijateljsko, kakor od davnih časov po med-sobojnem trpljenju utrjenem sosodstvu. Ker je graščak pred nekaj leti u-

mrl in se njegovi sinovi našljajo na Poljskem, živita sedaj na grati samo vdova Marija pl. Rudnicki in njena hči Anica. Kar sem rekel o vsej rodbini, to velja še v posebni meri za to mlado grofico, ki je dorasla na Branek pod vplivom značilnih svojstev slovenskih krajanov, ki se giblje v družbi naših deklet, ki z največjim zanimanjem zasleduje posebno mladinsko društveno gibanje. Ni prireditve v okolici — n. pr. pri Sv. Križu —, ki se je braneška gospodična ne bi udeležila. A njej ni bilo dovolj, da bi se za društveno življenje le zanimala — ampak je tudi dejansko posegla vmes s tem, da je ustanovila o Božiču lanskega leta za braneško okolično mladinsko in dekliško zvezo — nazvano: Braneška zveza — ter odprla grad na ši mladini, ustvarila v njem mladinski dom, položila temelje novemu, še vztrajnejšemu prosvetnemu delu v vsi daljnji ljutomerski okolici. Sirši javnosti je ostalo novo življenje na starem gradu neopaženo do nedelje, dne 10. julija. Priredili so ob ustanovitvi ljudsko igro „Tri sestre“, združeno z božičnico, mično živo sliko Jezusovega rojstva, v predpustu pa igro „Potnica

ki Mariji“, a vse kot skromen začetek, ki je našel odmev med okoljani in ki je bil dovolj močan, da je pritegnil mladino. In zadnjo nedeljo je bila grava večja prireditve v novi, veliki, za gledališke prireditve preurejeni grajski dvorani. Ker je prireditev, ki e z njo stopila Braneška zveza pred širšo javnost, naravnost sijajno uspela, naj mi bo dovoljeno, da o njej nekaj več spregovorim.

Dvorana je prostorna in, kar je zelo važno, tako visoka, da je v kljub množici, ki jo je napolnila, vel v njej vedno svež zrak. Navadno pri dvoranih, ki bi naj služile prijetni zabavi, premo vpoštevajo ventilacijo. Oder je izdelan okusno, nekatere okraske je naslikala grofica sama. Prostor za tamburaše se mi je zdel pretesen. V ozadju dvorane bi se dala napraviti lepa galerija, s čemer bi bil prostor za stojišča znatno povečan.

G. kaplan Zadravec je pozdravil došle goste — med drugimi g. okrajnega glavarja dr. Vavpotiča in gospo, preč. g. dekana Ormočca —, se toplo zahvalil za obilno udeležbo, dvorana je bila nabito polna, ljudi gotovo čez 500 — pohvalil poštrevnost okoliš-

kih kmetov, ki so pripomogli, da se je preuredila dvorana in razložil zgodovinsko ozadje turške igre „Uropana otroka“, ki so jo igrali člani Braneške zveze.

Najprej so zapele pevke Dekliške zveze od Male Nedelje. Pri pesmici: „Sestre v kolo se vstopimo!“ so kazale od početka malo nesigurnosti, a disonanc ni bilo opaziti; v pesmi „Na tujih tleh“ so znale sijajno pogoditi težavne prehode in lepo izraziti melanholično razpoloženje; edino v zadnji pesmi o „ljubem kofetu“ so začele za kako terco previsoko, kar je povzročilo male disonance in zmanjšalo potrebno živahnost. Če pomislimo, da je bil ta njihov javni nastop prvi, da so se vadile same brez pevovodje, moramo le želiti, da se še bolj izpopolnijo, da vztrajajo v začetem društvenem delu in da najdejo razumevanja od stari sesterskih društev, posebno pa pri tistih, ki bi jim moralo biti njih društveno življenje srčna skrb.

Iz ospredja se je slisal neumesten vsklik, ki je bil kaznovan s tem, da ni dosegel, kar je nameraval.

Križevski tamburaški zbor. Kaže sicer, da je pod dobrim vodstvom ter

izbornu izvežban, a to pot je imel nesrečo, da so ga takorekoč stisnili pod oder in da je sviral brez — kapelnika. Najbolj se mu je posrečila melodijska pesmi „V hribih se dela dan“ in pa skladba na koncu prireditve, ki so jo svirali pod vodstvom dirigenta.

V igri „Uropana otroka“ so bile vloge skozinsko zelo srečno razdeljene. Scenerija je bila, če vpoštevamo razmere, sijajna; naravnost občudovati je pa moral vsak gledalec slikovite, pisane turške kostume — če sem dobro informiran, izključno delo grajske gospodične same.

Kratka vsebina igre je sledeča: Turški vezir pošlje Mustafa ago s 100 janičarji na Slovensko, da uropa Iliji Muranoviču lepo ženo Mileno in mu jo pripelje v Carigrad. Mustafa se posreči uropati dva Muranovičeva otroka, a Milene ne dobi v roke. Mladi Ivo Muranovič postane kmalu turški aga, njegovo sestro pa hoče vzeti vezir za ženo. Obema razodene, kakega rodu sta, vezirjev tajnik, tudi Slovenec, ki ga je s sestro uropal vezir že pred 18 leti. Vsem trem in pa Ivanovi zaročenki, vezirjevi in vezirjevega tajnika sestre hčeri se posreči uiti iz ujetništva ter priti v domače kraje med

rojake. — Tudi ta turška igra je izvrno delo gđe. Anice pl. Rudnicky.

Igralci so svojo nalogo rešili dobro. Konec prvega dejanja je bil nespretno zaključen. Mali Ivo je izborno pogodil vlogo mladega in odločnega junaka. Milena je imela rešiti težko nalogo in če morebiti izvzamemo nekaj premehko izražanje globokih čustev žalosti in tuge, se ji je vse prav dobro posrečilo. Scena turškega vpada v prvem dejanju je bila izvedena neprijetno in precizno. Asba se je kretal preveč v bližini šepetanke — kar pravi, da razodeva vedno kako vrzel v spominu — lepo je izvedel pesem, ki z njo obvesti Mileno o prihodu izgubljenih otrok. Petje deklet je primerno zaključilo igro, posebno lepo se je kretala mlada Milena. Na naših odrih vidimo začetnike malokdaj nastopati tako sigurno, kakor se to mora priznati igralcem te igre.

Lepa je bila misel, da so braneški požrtvovalni gospodični dekleta poklonila v znak hvaležnosti šopek svežega cvetja.

Moški pevski zbor (16 pevcev) pod vodstvom g. Ribiča (po poklicu mlinarja!) je zapel nekaj lepih, poljudnih skladb. V pesmi „V gorenjsko oziram

se skalnato stran“, kakor tudi pozneje, nekateri glasovi niso prišli do polne veljave, boljše v „Lipa zelenela je“ in v priljubljeni „Oj hišica očetova“, „Na planine“ so zadeli skoro najboljše. Tenor bi lahko bil med krepkimi, kmetjskimi fanti bolj močen, tudi bolj čist. Splošno pa moramo izrekati temu zboru vso priznanje, dirigentu še posebej. Vztrajno vežbanje ga gotovo dovede še do visoke dovršenosti.

Tistim, ki ljubijo smeh, je bilo pa poskrbljeno z burko „Dva nasprotna značaja!“. Najlepše je pogodil svojo vlogo počasnež.

Po gledališki prireditvi so se vsi udeleženci lahko na dvorišču pri mizah oklepalili z dobrim prigrizkom in s pijačo.

Prirediteljem Bog poplačaj trud!! Naj tudi v bodoče prirejajo podobne prireditve s tako vestno in skrbno pripravo! Braneč bodi šola napredka naše mladine!

P. Kovačič.

Širite katoliške liste!

Desetmesečni kmetijsko-gospodinski tečaj v zayodu šolskih sester v Mariboru se prične dne 16. septembra t. l.

Stan in oskrbo imajo gojenke v zavodu. Prošnje za sprejem je vložiti do 10. avgusta t. l. vodstvu kmetijsko-gospodinske šole v Mariboru. Prošnji se morajo priložiti: krstni list, domovnica, zdravniško spričevalo, odpustnica od nosno zadnje šolske spričevalo, ter izjava staršev oziroma varuha, s katero se ti zavezujejo plačevati stroške šolanja. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Oskrbnina znaša mesečno 350 kron, razun tega mora vsaka gojenka letno prispevati še določeno množino živil. Radi pogojev prehrane in drugih podrobnosti se je obrniti na vodstvo kmetijsko-gospodinske šole v zavodu šolskih sester v Mariboru. 414-517

Klopni vrh
na Pohorju (1335 m)
najlepše planinsko letovišče. Oskrba celo leto. Dohod od žel. postaje Fala.

Trgovina z mešanim blagom na deželi se išče v nakup ali najem. Ponudbe sprejema iz prijaznosti Ivan Hajny, Maribor, Aleksandrova cesta 45. 2-3 419

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku

- Kristalna soda
- Glauberjeva sol calc. in krist.
- Grenka sol, prosta
- Pralni prašek
- Natrijev in kaljev soliter
- Zelena in modra galica
- Superfosfat
- Kalijeva sol
- Prstene barve
- Antichlor
- Chromkali
- Žveplena kislina
- Črnila v vseh vrstah in barvah
- Štampiljska barva brez olja
- Gumi arabicum
- «Neosan» terpentinova krema za čevlje
- Modrilna esenca
- Črnilo za usnje

FRANC KRANJC, slikar 329
MARIBOR, Cvetlična ulica 8.
Absolvent monakovske in dunajske umet. obrtne šole. Izvršuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po cen.

MALINOVEC
sladek, dobite po pošti od 3 do 40 kg, po železnici od 20 kg naprej. Izdeluje se trojna kakovost: B po 34 K, G I po 48 K, Gs po 52 K za 1 kg. Zadnji malinovec (Gs) je najbolj gost. Ljubijo ga kavarne in gostilne. Za pristnost in izbornu blago jamči zdravim in bolnim odjemalcem
Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 315

Pozor!
Edina tovarniška zaloga: Plahte impregnirane, za vozove
2 m širke, 3 m dolge K 888—
3 » 4 » » 1880—
3 » 5 » » 2250—
4 » 4 » » 2400—
4 » 6 » » 3500—
druge velikosti poljubno v par dneh.

Konjske dežne plahte s kumet-špicco,
v treh velikostih na razpolago po tovarniških cenah.
Pošiljatev po pošti na vse kraje. Edinole pri
Alojzij Gnušek, Maribor, 417
Glavni trg št. 6.

Prvovrstni trapistovski SIR
se dobiva pri
Matija Lahu, Maribor, 417
Glavni trg. 5-5 373

3-3 **Samostojno** 399
kontoristinjo
sprejme tovarniško podjetje v bližini Ljubljane. Nalogo pove upravnistvo.

Blago za zastave
se dobi v vsaki množini po znižani ceni pri
Franju Maier-ju, Maribor, 424
Glavni trg 9.

Pozor! Brez konkurence!
Sprejema se vsaka množina nogavic na podpletanje.
Cene: z bombaževino podpletene 22 K s svetlim sukancem podpl. 30 K
Skladišče novih nogavic, kakor tudi bombaževine ter svilenega sukanca za ročna pletenja po najnižjih cenah.
Sprejema naročila po méri!

I. Mariborska strojna pletarna IVO BARTA, 423
Maribor, Orožnova ulica 6.

Razglas.
Neka velika grajščina pri Brežicah prodaja prostovolno vso svojo dragoceno sobno opravo: posamezne komade in cele garniture, ter raznovrstno pohištvo. Pisarna Dr. L. Stiker, odvetnika v Brežicah daje ustmeno in pismeno potrebna pojasnila o kakovosti in cenah tega premoženja in natanjanja na zahtevo termin za ogledovanje in prodajo, ki se vrši konec avgusta na licu mesta. 422

Somišljeniki darujte za sklad KZ.

Gospodarska zveza,
Centrala za skupni nakup in prodajo
r. z. z. o. z.

Ljubljana, podružnica Celje, Razlagova ulica št. 1, ima v zalogi špecerijske predmete, kolonialne blago, vse vrste žita, moke i. t. d. Prvovrstno češko in angleško manufakturo, najboljši splitski cement, lahki in teški bencin, vsakovrstne poljedelske stroje in železnina. Največja izbira mesnatih izdelkov. Nakup domačih vin, kakor tudi nakup in prodaja vsakovrstnega lesa. Vse informacije naj se zahteva od podružnice Celje. 3-398

Telefon 344 **Carinsko posredništvo** Telefon 344
F. & A. UHER
Maribor, Slovenska ulica št. 8
se priporoča za izvrševanje vseh carinskih poslov. Cene zmerne, točna in kulantna postrežba. 3-5 394

Kdor ne verjame, naj poskusi, in prepričaj se bo, da se kupi: 390
Klobuke, obleko, perilo, čevlje,
dekolenice, potov. kočare, torbice za trg in razno galanterijsko blago najboljše in najceneje pri trdku
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Štev. 792. **RAZPIS.**
Okrajni zastop v Mariboru razpisuje gradbo okrajne ceste II. razreda Malna—Velka (občina Ploversnica) v dolžini 3.3 km.
Gradba se mora izvršiti točno po načrtih, ki so interesentom med 8. in 12. uro dopoldan v uradnih prostorih okrajnega zastopa, Koroška cesta 26, na vpogled. Tam so razvidni natančnejši predpisi glede izvršitve gradbe in kakovosti materijala, po katerih naj se točno sestavi cela ponudba.
V obče so obvezni za deloprijemnika vsi splošni in posamezni pogoji za oddajo javnih del.
Ponudbe je vložiti zapečatenene najpozneje do 1. septembra 1921.
Priložiti jim je potrdilo o plačani 5% varščini cele ponudbene svote.
Varščina naj bodo vložne knjizice kakega domačega denarnega zavoda.
Z delom se prične takoj, dovršiti ga je do 31. decembra 1922.
Okrajni zastop Maribor, dne 15. julija 1921.
Vladni komisar:
dr. Leskovar s. r.

Spodnještajerska ljudska posojilnica
Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.
Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%
Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 185 34
Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiših na najlepšem prostoru v Mariboru.
Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.